

een waardestijging van aan het bedrijf *onttrokken* goederen beschouwt men echter als een nadeel, omdat hun vervanging ten gevolge van die stijging een grootter offer eischt. Overigens heerscht onder de voorstanders van deze theorieën nog te veel onzekerheid en verschil van meening om reeds van een afgerond systeem te kunnen spreken; de onderstaande voorbeelden hebben dan ook slechts de bedoeling, de hiervóór genoemde beginselen eenigszins te verduidelijken.

Wordt een handelsartikel waarvan de inkoopsprijs *f* 1000.— bedraagt, verkocht voor *f* 1500.— en wordt vervolgens *f* 1200.— besteed voor aanvulling van den voorraad met eenzelfde artikel, dan calculeert men een winst van slechts *f* 300.—, te weten: de verkoopsprijs ad *f* 1500.— minus den vervangingswaarde" ad *f* 1200.—.

Heeft op het einde van de boekperiode de aanvulling van den voorraad nog niet plaats gehad, doch is het daartoe benodigde artikel dan voor *f* 1200.— te koop, dan verwerkt men in de balans een credit-saldo van *f* 200.—, wegens „inkoopverplichting”, „vervangingsreserve” o.d. Ook in dit geval calculeert men derhalve slechts *f* 300.— winst.

Bij de afschrijving op de vaste bedrijfsmiddelen speelt de „vervangingswaarde” eveneens een groote rol. Afschrijvingen ten beloope van het in een bedrijfsmiddel vastgestelde *geld*-bedrag acht men niet steeds voldoende; is namelijk de prijs van een nieuw bedrijfsmiddel hooger dan de aanshoffingsprijs van het oude bedrijfsmiddel, dan zet men de afschrijvingen voort tot die „vervangingswaarde” (minus dan de residuumwaarde) is bereikt. Zij van een machine de aanshaffingsprijs *f* 10.000.—, de residuumwaarde naar schatting *f* 1000.— en de levensduur naar schatting 10 jaar; zij verder op grond van deze gegevens de afschrijvingsvoet vastgesteld op *f* 900.— per jaar. Blijkt nu aan het einde van het zesde levensjaar, dat de aanshaffingsprijs van een nieuwe machine is gestegen tot *f* 15.000.— dan wordt geredeneerd, dat dit laatste bedrag minus de residuumwaarde, alzoo *f* 14.000.—, aan het einde van den 10-jarigen levensduur moet zijn afgeschreven; dat dus de afschrijving aan het einde van het zesde jaar in totaal moet bedragen $\frac{6}{10}$ van *f* 14.000.— of *f* 8400.—; dat dus over het zesde jaar moet worden afgeschreven: *f* 8400.— minus *f* 4500.— (afschrijving aan het einde van het vijfde jaar), zijnde *f* 3900.—; en dat voor het vervolg de afschrijvingsvoet moet worden verhoogd van *f* 900.— tot *f* 1400.— per jaar. Het spreekt van zelf, dat ook de in geld uitgedrukte waarde van de nog aanwezige machine is gestegen; dit feit moet echter, zooals hierboven reeds is gezegd, volgens het grondbeginsel buiten aanmerking blijven: ten opzichte van die oude machine verandert immers door de waardestijging niets.

Uit het vorenstaande blijkt, dat de „nieuwe” opvattingen ook consequentiën medebrengen ten opzichte van de balans; velen beschouwen zelfs deze consequentiën als de kern van de door hen voorgestane theorie en spreken dienvolgens van „de organische balans-theorie” en van „organische balansen”.

Het ligt thans niet op mijn weg, de hierboven aangeduide opvattingen van economisch standpunt aan een beschouwing te onderwerpen. Die opvattingen toetsende aan het fiscale recht, lijkt het mij echter noodzakelijk, een waarschuwing te richten tot de autoriteiten, belast met de heffing van de belastingen naar inkomen en vermogen; reeds het feit, dat de hierbedoelde theorieën het bedrag dat als winst en als zuiver vermogen wordt beschouwd, aanzienlijk drukken, rechtvaardigt een zekere voorzichtigheid.

Wat de *Inkomstenbelasting* betreft, merk ik dan in

de eerste plaats op, dat er nog slechts sprake is van theorieën welke missehien hier en daar toepassing vinden, doch zulks toch niet reeds in zoodanige mate, dat men een koopmansGEBRUIK aanwezig kan achten. Doeh al ware dit anders dan zou toch de wet op de inkomstenbelasting, hoezeer in het algemeen zich aansluitend bij het dergelijk en eerlijk koopmansgebruik, zich tegen het volgen van de *hierbesproken* methoden van winstberekening verzetten. Reeds bij zijn arrest van 20 Juni 1923 (B. 3263) achtte de Hooge Raad verlaging van het winstbedrag met een beroep op waardedaling van het geld, ontoelaatbaar. Aan de in dat arrest opgenomen motiveering zou ik willen toevoegen een beroep op de in art. 4 der wet voorkomende woorden „geld of geldswaarde”; uit die woorden blijkt namelijk, dat het inkomen niet gemeten wordt met behulp van *goederen*, doch dat het inkomen alleen door *geld* wordt gemeten; en dat dus de wet, in lijnrechten strijd met de organische balanstheorie, uitgaat van het beginsel: „gulden is gulden”.

Ook met betrekking tot de *Vermogensbelasting* zou men, vooral toepassing van art. 9 der wet, met een beroep op „organische” opvattingen, kunnen trachten het bedrag van het zuiver vermogen te drukken. Dergelijke pogingen moeten echter naar mijn meening afstuiten op de bepalingen van art. 7, sub 1°, letters A, B, C en D, alsmede op het woord „geldswaarde” onder letter E.

Een voldoende aantal afdrucken dezer voor de Inspecteurs der directe belastingen, de Inspecteurs der registratie, de Accountants en de surnumerairs in Uwe directie (Lijst A; a, b, d en 1 en B: c) gaat hiernevens.

De Minister van Financiën,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
S. KARMELEK.

Aan Heeren Directeurs
der directe belastingen,
enz.

TWEE ARRESTEN VAN DE HOOGE RAAD

Arrest van den Hoozen Raad van 20 Juni 1923

De Hooze Raad enz.,

Gezien het beroepschrift in cassatie van A te X tegen de uitspraak van den raad van beroep voor de directe belastingen te 's-Gravenhage van 5 Februari 1923, betreffende zijn aanslag in de rijksinkomstenbelasting voor het jaar 1921/1922;

Gezien enz.;

Overwegende, dat ten deze vaststaat:

dat belanghebbende in de rijksinkomstenbelasting voor het jaar 1921/1922 is aangeslagen naar een inkomen van *f* 22.766, met toepassing van een kinderattrek van *f* 400, welke aanslag, na bezwaarschrift, door den inspecteur werd gehandhaafd;

dat het geschilpunt tusschen belanghebbende en den inspecteur alleen hierin bestond, of terecht door den inspecteur een bedrag van *f* 14.200 winst op den verkoop van huizen onder inkomen is begrepen; dat belanghebbende bij den raad van beroep dit op verschillende gronden heeft bestreden, waarvan thans nog alleen van belang zijn de navolgende:

1. dat hij door de daling van de waarde van het geld in werkelijkheid geen winst heeft gemaakt;

2. dat latere verliezen, als de gulden weer de oude waarde heeft en te eeniger tijd de huizen weder worden omgezet in andere, moeilijk in mindering kunnen worden gebracht;

dat de raad bij de bestreden uitspraak heeft beslist, dat een en ander niet tot wijziging van de beschikking des inspecteurs kan leiden, uit overweging:

„dat hoeveel waars er ook moge zijn in hetgeen is aangevoerd om-

trent de wisselende waarde van den gulden, dit slechts van theoretische betekenis is, vermits de wet niet toelaat de betreffende geldswaarde der winstcijfers in acht te nemen";

O. dat belanghebbende tegen die beslissing als middel van cassatie heeft voorgedragen:

Schending, immers verkeerde toepassing van de artt. 5 en 7 van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914, ter ondersteuning daarvan nader aanvoerende, dat ten onrechte op voormelde gronden zijn beroep op de sterke daling van den gulden is verworpen, omdat zoodanige daling ten gevolge heeft, dat ter beoordeeling van het door een belastingplichtige behaald voordeel een voor een vermogensbestanddeel gesteld hooger cijfer in guldens nog volstrekt geene werkelijk hogere waarde daarvan behoeft te betekenen en zeker dat hogere guldencijfer niet als de hogere waarde daarvan mag worden aangemerkt;

O. daaromtrent:

dat naar luid van art. 37 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 het tarief aanduidende de belastbare som en de belasting is uitgedrukt in guldens;

dat bij gebreke van eenige aanwijzing voor het tegendeel moet worden aangenomen, dat met deze guldens geen andere bedoeld zijn, dan een meervoud van den gulden, die volgens artikel 1 van de Muntwet 1901 de rekeningseenheid van het Nederlandsche muntstelsel is, en waarop men, wanneer men de geldswaarde van baten en schulden hier te lande in guldens uitdrukt, het oog heeft;

dat hieruit volgt, dat de belastbare som moet worden bepaald naar de geldswaarde, die aan de baten, welke die som samenstellen, in voormelde guldens uitgedrukt is toe te kennen;

dat overigens niet voor tegenspraak vatbaar is, dat aan de vaststelling van het tarief in art. 37 ten grondslag heeft gelegen een met de draagkracht van den belastingplichtige verband houdende vaste verhouding tusschen de belastbare som en de te heffen belasting;

dat die verhouding evenwel zou worden verbroken, indien men, zooals belanghebbende verlangt, de guldens der belastbare som op een lager bedrag berekende, omdat de gulden, wegens verminderde koopkracht of anderszins, zou zijn gedaald, terwijl voor de belastingheffing genoegen zou moeten worden genomen met een bedrag in guldens alsof deze niet in waarde waren verminderd;

dat uit een en ander volgt, dat het middel is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

(Dit arrest is ontleend aan *Beslissingen in Belastingzaken* deel 9 onder no. 3263).

Arrest van den Hoogen Raad van 3 Mei 1933

De Hoge Raad enz.,

Gezien het beroepschrift van A te X, tegen de uitspraak van den raad van beroep I te Rotterdam van 22 October 1932 betreffende zijn aanslag in de inkomstenbelasting over het belastingjaar 1929/1930;

Gezien enz.,

Overwegende dat aan belanghebbende een aanslag is opgelegd naar een inkomen van f 25.430 en deze aanslag na daartegen gericht bezwaarschrift door den inspecteur is gehandhaaft;

O. dat belanghebbende in beroep, voor zooveel thans nog van belang, heeft aangevoerd: dat ten onrechte onder het inkomen is begrepen een bedrag van f 3.740.75, uitmakende het aandeel van belanghebbende, die een der beheerende vennoten was van de vennootschap onder de firma B, in de door die vennootschap per 31 December 1928 geboekte koerswinst op effecten; dat de effecten per 31 December 1928 zijn gewaardeerd naar beurskoers, terwijl zij tevoren 18 jaren lang steeds waren gewaardeerd naar kostprijs; dat met een plotselinge afwijking van een steeds gevolgd systeem van waardeering, dat niet in strijd is met goed en eerlijk koopmansgebruik, voor de heffing der inkomstenbelasting geen rekening mag worden gehouden; dat, mocht niettemin belastbaarheid van de koerswinst worden aangenomen, alleen in aanmerking mag komen die, welke in het boekjaar 1928 is behaald;

O. dat de raad van beroep de beschikking van den inspecteur heeft bevestigd, na te hebben overwogen: „dat tusschen partijen vaststaat, dat de koerswinst in de boeken der vennootschap op de verlies- en winstrekening is tot uitdrukking gebracht en appellants aandeel in de winst dienovereenkomstig is berekend; dat appellant heeft aangevoerd, dat er geen aanleiding was om af te wijken van het te voren gevolgde systeem van waardeering, waarbij de effecten steeds op den kostprijs gehouden werden; dat dit beroep appellant niet kan baten, waar de firma zelve met appellants instemming van de tevoren gevolgde wijze van waardeering afgeweken is en appellant dienovereenkomstig een winstaandeel genoten heeft; dat appellant niet heeft aangevoerd, dat hij slechts belastbaar is voor zijn deel in de over 1928 behaalde koerswinst, doch ook dit niet opgaat, omdat te voren niet met de koerswinst rekening gehouden is en deze belastbaar is

op het oogenblik, dat deze in de winstresultaten-berekening der firma tot uitdrukking komt;

O. dat belanghebbende als cassatiemiddelen heeft voorgedragen: 1. Schending van art. 16 R. v. B., omdat belanghebbende aan den raad van beroep vroeg, of het feit dat de vennootschap in 1928 inbreuk maakte op het steeds gevolgde systeem van waardeering, goed koopmansgebruik was, en of voor de berekening van het belastbaar inkomen over 1928 met een dergelijke willekeurige inbreuk op het bestaande systeem mocht rekening worden gehouden, doch de raad daarover geen beslissing gaf;

2. Schending of verkeerde toepassing van art. 13, in verband met art. 7 I. B., doordien de raad van beroep, beslissende over hetgeen belanghebbende ten slotte had aangevoerd, over het hoofd heeft gezien, dat hij moest uitmaken, welke winst in 1928 gemaakt is en niet die, welke in dat jaar geboekt is;

O. aangaande het eerste middel:

dat onbetwist is, dat toepassing van het stelsel van waardeering der effecten naar beurskoers, hetwelk de vennootschap met instemming van belanghebbende bij de vaststelling van de balans per 31 December 1928 heeft gevolgd en waarop zij haar winst- en verliesrekening over 1928 heeft gebouwd, op zich zelf genomen in overeenstemming is met goed en eerlijk koopmansgebruik;

dat belanghebbende niettemin de aanwezigheid van een lager bedrag aan winst verdedigt, omdat per 31 December 1928 werd gebroken met de tevoren regelmatig gevolgde methode van waardeering der effecten naar kostprijs;

dat echter, nu de vennoten welbewust overgingen van het eene systeem van waardeering naar een ander systeem, dat niet in strijd is met goed en eerlijk koopmansgebruik, zij niet kunnen verlangen, dat voor de belastingheffing de winst over het jaar 1928 op andere wijze wordt vastgesteld dan op den grondslag, waarop zijzelve de winst voor dat jaar berekenden en verdeelden;

dat dus de raad van beroep een juiste beslissing heeft gegeven en het eerste middel niet tot cassatie kan leiden;

O. wat betreft het tweede middel:

dat belanghebbende ter ondersteuning van dit middel heeft aangevoerd, dat reeds vóór 1928 de beurskoers der effecten was gestegen boven den kostprijs, waarvoor zij te boek stonden, zoo dat een deel van de per 31 December 1928 tot uiting gebrachte winst in vorige jaren is behaald;

dat dit betoog belanghebbende niet kan baten;

dat immers, nu de vennootschap in vorige jaren aan de berekening van haar winst ten grondslag legde het systeem van waardeering der effecten naar kostprijs, hetgeen niet strijdig is met de regelen van goed en eerlijk koopmansgebruik, in die jaren een mogelijke stijging of daling van de beurswaarde der effecten boven of beneden den kostprijs, niet tot uiting kon komen en geen invloed had op het bedrag van de in die jaren te behalen winst;

dat, toen per 31 December 1928 door de waardeering van de effecten naar beurskoers een stijging van de waarde daarvan aan den dag kwam, dit verschil — naar de raad van beroep terecht heeft beslist — deel uitmaakte van de in het jaar 1928 behaalde winst;

dat ook dit middel dus ongegrond is;

Verwerpt het beroep.

(Bovenstaand arrest is ontleend aan *Beslissingen in Belastingzaken* deel 14 onder 5415).

DE DEPRECIATIE VAN DE GULDEN EN HAAR GEVOLGEN VOOR WAARDE EN WINST IN HET BEDRIJF TEN AANZIEN VAN HANDELSVORDERINGEN EN SCHULDEN

Bij een beschouwing van de gevolgen der devaluatie van de Nederlandse gulden voor waarde en winst in het bedrijf, speciaal ten aanzien van handelsvorderingen en schulden, blijken het in hoofdzaak de *in vreemde munt* luidende vorderingen en schulden te zijn, die de aandacht trekken.

In het algemeen kan men vaststellen, dat indien een verandering in de waardeverhouding van de buitenlandse geld-eenheid ten opzichte van de eigen geldeenheid is ingetreden, de waarde der in vreemde valuta luidende vorderingen en schulden een dienovereenkomstige wijziging ondergaat en zulks